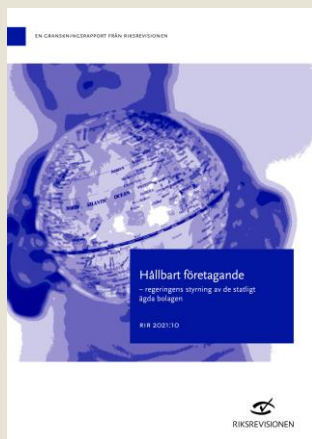


Bilaga 2.

Riksdagens uttalande och statens ägarpolicy



RiR 2021:10

Regeringens styrning mot hållbart företagande i de statligt ägda bolagen

Översikt

- | | | |
|---|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1 | Riksdagens uttalanden om de statliga bolagens förvaltning 2014–2019 med anledning av regeringens årliga skrivelse till riksdagen om de statligt ägda bolagen | 2 |
| 2 | Statens ägarpolicy 2014–2019 – Hållbart företagande | 14 |

1 Riksdagens uttalanden om de statliga bolagens förvaltning 2014–2019 med anledning av regeringens årliga skrivelse till riksdagen om de statligt ägda bolagen

Grundelementen i riksdagens ställningstagande avseende styrningen av bolagen och bolagens arbete med hållbart företagande är liknande över åren och omfattar följande:

- Staten har ansvar att vara en aktiv och professionell ägare.
- Centrala delar i detta ansvar är ett aktivt arbete med mål och måluppföljning samt med hållbarhetsfrågor.
- De statligt ägda bolagen ska arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.
- Bolagens verksamhet ska präglas av öppenhet och föredömlighet och bolagen ska vara föregångare i hållbart företagande genom ett långsiktigt och ansvarsfullt ställningstagande i fråga om mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, antikorrupktion, affärsetik, jämställdhet och mångfald.
- Bolagen ska i övrigt agera på ett sådant sätt att de får offentligt förtroende.
- Det är viktigt att regeringen årligen lämnar redogörelser för bolag med statligt ägande som utgör underlag för att riksdagen ska kunna följa regeringens förvaltning av bolagen.

Skr. 2013/14:140, bet. 2014/15:NU4

Utskottets överväganden:

Vissa kompletterande uppgifter – Riksdagens beslutade riktlinjer

S. 9: ”Enligt de riktlinjer som riksdagen beslutade om våren 1996 (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26) ska följande huvudprinciper gälla för förvaltningen av statliga bolag:

- Statligt ägda företag ska arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.
- Den som utövar förvaltningen av ett statligt ägt företag ska med utgångspunkt i uppsatt verksamhetsmål aktivt följa företagets utveckling och vidta erforderliga åtgärder för att företaget ska uppfylla kraven på effektivitet, avkastning och strukturanpassning.”

Information i budgetpropositionen

S. 10: ”I budgetpropositionen anges vidare att bolag med statligt ägande ska förvaltas på ett aktivt och professionellt sätt med värdeskapande som ett övergripande mål. Det innebär att bolagen ska agera långsiktigt, effektivt och lönsamt samt ges förmåga att utvecklas. Bolag med statligt ägande ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. Det betyder att bolagen ska vara föregångare i hållbarhetsfrågor som t.ex. jämställdhet,

miljö och socialt ansvarstagande. Vissa bolag med statligt ägande har särskilt beslutade samhällsuppdrag. Det är viktigt att dessa tydligt redovisas och är styrande för bolagens verksamhet. Utvecklingen av förvaltningen av bolagen med statligt ägande bör fortsätta.”

Utskottets ställningstagande:

s. 12: ”Som anförts är staten en betydande företagsägare i Sverige och har enligt utskottets mening därmed ett stort ansvar att vara en aktiv och professionell ägare.”

s. 13: ”För staten som ägare är det centralt att de statliga bolagen bedriver sin verksamhet så att ett långsiktigt värdeskapande uppnås. Det är väsentligt att de statliga bolagen ges möjlighet att utvecklas och växa för att skapa värde för ägaren samt att den aktiva förvaltningen sker på ett professionellt sätt med värdeskapande som ett övergripande mål.”

Skr. 2014/15:140, bet. 2015/16:NU4

Utskottets överväganden

Tidigare riksdagsbehandling

S. 10: ”Enligt de riktlinjer som riksdagen beslutade om våren 1996 (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26) ska följande huvudprinciper gälla för förvaltningen av statliga bolag:

- Statligt ägda företag ska arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.
- Den som utövar förvaltningen av ett statligt ägt företag ska med utgångspunkt i uppsatt verksamhetsmål aktivt följa företagets utveckling och vidta erforderliga åtgärder för att företaget ska uppfylla kraven på effektivitet, avkastning och strukturanpassning.”

Information i budgetpropositionen

S. 12: ”I budgetpropositionen anges vidare att bolag med statligt ägande ska förvaltas på ett aktivt och professionellt sätt med värdeskapande som ett övergripande mål. Det innebär att bolagen ska agera långsiktigt, effektivt och lönsamt samt ges förmåga att utvecklas... Utvecklingen av förvaltningen av bolagen med statligt ägande bör enligt regeringen fortsätta. Bolag med statligt ägande ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. Det betyder att bolagen ska vara föregångare i hållbarhetsfrågor som t.ex. jämställdhet, affärsetik, miljö och socialt ansvarstagande.”

S. 13: ”Bolag med statligt ägande ska integrera hållbarhetsfrågor i affärsstrategin och den löpande verksamheten. Bolagens verksamhet ska präglas av öppenhet och föredömlighet, och bolagen ska vara föregångare i hållbart företagande genom ett långsiktigt och ansvarsfullt ställningstagande till mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, anti-korruption, affärsetik, jämställdhet och mångfald.

Styrelsen och företagsledningen ska ta ett tydligt ansvar för bolagets hållbarhetsutmaningar samt arbeta efter långsiktiga, utmanande och uppföljningsbara hållbarhetsmål. Av 49 bolag med statligt ägande hade vid årsskiftet 2014/15 så gott som alla fastställt hållbarhetsmål.

Uppföljningen av hållbarhetsmålen, som sker med etablerade verktyg, är en viktig och integrerad del i styrningen av bolagen med statligt ägande.

Bolag med statligt ägande ska i samband med publiceringen av företagets årsredovisning, redovisa och publicera en hållbarhetsredovisning enligt Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer.

Regeringskansliet har ett etablerat nätverk för hållbart företagande i syfte att initiera och uppmuntra erfarenhetsutbyten och nätverksbyggande mellan bolagen med statligt ägande om hållbart företagande.

Som en del av Regeringskansliets löpande analys av bolagen med statligt ägande analyseras även bolagens arbete med hållbart företagande. Analysen syftar till att öka kunskapen om bolagens hållbarhetsutmaningar och utgår från en bred omvärldsanalys som beaktar globala trender, risker och möjligheter kopplade till den värdekedja respektive bolag verkar i.”

Utskottets ställningstagande

Staten som ägare och hållbarhetsfrågor

S. 17: ”Utskottet vill i detta sammanhang understryka att staten har ett stort ansvar i att vara en ansvarsfull och professionell ägare. Centrala delar i detta ansvar är ett aktivt arbete med mål och måluppföljning samt med hållbarhetsfrågor.”

Skrivelsen om företag med statligt ägande

S. 16: ”Systemet med årliga redogörelser från regeringen för företag med statligt ägande baseras på ett beslut av riksdagen 1981.... Utskottet vill samtidigt framhålla vikten av att regeringen årligen lämnar dessa redogörelser, som utgör underlag för att riksdagen ska kunna följa regeringens förvaltning av de aktuella företagen.”

Skr. 2015/16:140, bet. 2016/17:NU4

Utskottets överväganden

Tidigare riksdagsbehandling

S. 10–11:

- ”Enligt de riktlinjer som riksdagen beslutade om våren 1996 (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26) ska följande huvudprinciper gälla för förvaltningen av statliga bolag: Statligt ägda företag ska arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.

- Den som utövar förvaltningen av ett statligt ägt företag ska med utgångspunkt i uppsatt verksamhetsmål aktivt följa företagets utveckling och vidta erforderliga åtgärder för att företaget ska uppfylla kraven på effektivitet, avkastning och strukturanpassning.”

Bolagsstyrning

S. 11: ”Statens ägarstyrningsdokument (ägarpolicy) anger ramverket för bolagsförvaltningen och klargör förhållandet mellan ägare, styrelse och bolagsledning. I ägarpolicy redogör regeringen för sitt förvaltningsmandat och sin inställning i viktiga principfrågor om ägarstyrning och bolagsförvaltning. Statens ägarpolicy omfattar även regeringens riktlinjer för extern rapportering och riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare. Vidare innebär statens ägarpolicy att Svensk kod för bolagsstyrning ska tillämpas. Statens ägarpolicy tillämpas i majoritetsägda bolag med statligt ägande, och i övriga bolag där staten är delägare verkar staten i dialog med övriga ägare för att ägarpolicy ska tillämpas.”

Mål och måluppföljning

S. 12: ”Målen som är uppsatta för de statliga bolagen är redskap för att förmedla statens förväntningar som ägare. Det handlar om ekonomiska mål, uppdragsmål och hållbarhetsmål. Uppdragsmål sätts för de bolag som har särskilt beslutade samhällsuppdrag, framför allt för att utvärdera hur väl det särskilt beslutade samhällsuppdraget utförs. För att på ett tydligt sätt integrera hållbart företagande i bolagets affärsstrategi har ägaren uppdragit till bolagsstyrelserna att även fastställa strategiska hållbarhetsmål. Dessa mål följer ägaren därefter upp. Hållbarhetsmålen fastställs för de mest relevanta områdena för respektive bolag inom mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, anti-korruption och affärsetik samt jämställdhet och mångfald.

Genom att bolagens prestation regelbundet följs upp mot fastställda mål kan bolagens utveckling mätas. I det fall ett bolag inte når målen kan ägaren begära en plan från bolaget på vilka åtgärder de tänker vidta. De ekonomiska målen ger möjlighet att mäta och följa upp bolagens lönsamhet, effektivitet och risknivå.”

Hållbart företagande

S. 13: ”När det gäller hållbart företagande fastställer bolagsstyrelserna mål och strategier för ett långsiktigt hållbart företagande. Uppföljning av bolagens hållbarhetsarbete sker dels genom uppföljning av bolagens egna hållbarhetsmål, dels med hjälp av bolagsspecifika hållbarhetsanalyser.”

Utskottets ställningstagande

Skrivelsen om företag med statligt ägande

S. 17: ”Systemet med årliga redogörelser från regeringen för företag med statligt ägande baseras på ett beslut av riksdagen 1981...Utskottet vill samtidigt framhålla vikten av att regeringen årligen lämnar dessa redogörelser, som utgör underlag för att riksdagen ska kunna följa regeringens förvaltning av de aktuella företagen.”

Staten som ägare och hållbarhetsfrågor

S. 17–18: ”Bolag med statligt ägande är vidare ålagda att integrera hållbarhetsfrågor i affärsstrategin och den löpande verksamheten. Bolagens verksamhet ska präglas av öppenhet och föredömlighet, och bolagen ska vara föregångare i hållbart företagande genom ett långsiktigt och ansvarsfullt ställningstagande i fråga om mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, anti-korruption, affärsetik, jämställdhet och mångfald. Styrelsen och företagsledningen ska ta ett tydligt ansvar för bolagets hållbarhetsutmaningar och arbeta efter långsiktiga, utmanande och uppföljningsbara hållbarhetsmål. Av 50 bolag med statligt ägande hade vid årsskiftet 2015/16 så gott som alla fastställt hållbarhetsmål.

Utskottet vill i sammanhanget påpeka att det under det senaste decenniet pågått ett arbete för att stärka de statliga bolagens hållbarhetsarbete och att det är viktigt att regeringen fortsätter att utveckla arbetet med hållbart företagande i förvaltningen av de statligt ägda bolagen.”

Skr. 2016/17:140, bet. 2017/18:NU4

Utskottets överväganden

Tidigare riksdagsbehandling

S. 14: ”Enligt de riktlinjer som riksdagen beslutade om våren 1996 (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26) ska följande huvudprinciper gälla för förvaltningen av statliga bolag:

- Statligt ägda företag ska arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.
- Den som utövar förvaltningen av ett statligt ägt företag ska med utgångspunkt i uppsatt verksamhetsmål aktivt följa företagets utveckling och vidta erforderliga åtgärder för att företaget ska uppfylla kraven på effektivitet, avkastning och strukturanpassning.”

Bolagsstyrning

S. 14: ”Statens ägarstyrningsdokument, Statens ägarpolicy och riktlinjer för bolag med statligt ägande 2017 (ägarpolicy), anger ramverket för bolagsförvaltningen och klargör förhållandet mellan ägare, styrelse och bolagsledning...Det är enligt ägarpolicy viktigt att staten är en aktiv och professionell ägare med fokus på långsiktigt värdeskapande.”

Mål och måluppföljning

S. 16: ”I ägarpolicy anges vidare att mål och uppföljning är redskap som staten använder för att styra de statliga bolagen. Genom att bolagens prestation regelbundet följs upp mot fastställda mål kan bolagens utveckling mätas...För att på ett tydligt sätt integrera hållbart företagande i bolagets affärsstrategi och affärsutveckling har ägaren gett bolagsstyrelserna i uppdrag att fastställa strategiska mål för ett hållbart företagande. Samtliga mål följs upp inom ramen för ägardialogen.

De olika departementens statsråd och politiska ledning träffar regelbundet styrelseordföranden och ledningen hos de statligt ägda bolagen vid s.k. ägardialog. Vid ägardialogen följer man upp uppdragsmål och ekonomiska mål. Utfallet gentemot

målen diskuteras, liksom eventuella åtgärder som planeras för att nå målen. Även de strategiska mål som styrelsen fastställt inom området hållbart företagande följs upp inom ramen för ägardialogen. Vid ägardialogen diskuteras även aktuella frågor av väsentlig karaktär för bolagets verksamhet.”

Hållbart företagande

S. 18–19: ”Enligt ägarpolicyen ska bolag med statligt ägande agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. Ett föredömligt agerande inkluderar ett strategiskt och transparent arbete med samarbete i fokus. Vägledande för detta arbete är internationella riktlinjer, Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling. De internationella principer som återges i ägarpolicyen är

- FN:s Global Compact
- FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter
- OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

Dessa principer och riktlinjer bygger på internationella konventioner och avtal och har formulerats i samarbete mellan stater, företag, arbetstagarorganisationer och andra intressenter i syfte att ge näringslivet vägledning i hantering av risker och affärsmöjligheter inom området hållbart företagande. Det är enligt ägarpolicyen viktigt att bolag med statligt ägande, utifrån sin bransch och de marknader de verkar på, identifierar och hanterar risker och affärsmöjligheter inom området hållbart företagande.

Vidare kan nämnas att ett enigt utskott våren 2016 (bet. 2015/16:NU21) med anledning av regeringens skrivelse 2015/16:60 Riksrevisionens rapport om regeringens hantering av risker i statliga bolag framhöll att de hållbarhetsanalyser som de statliga bolagen årligen genomför bidrar till att öka bolagsförvaltningens medvetenhet och kunskap om risker i bolagen. Utskottet betonade samtidigt betydelsen av arbetet med hållbarhet inom de statligt ägda bolagen. Bolagens verksamhet ska enligt vad utskottet framförde präglas av öppenhet och föredömlighet, och bolagen ska vara föregångare i hållbart företagande genom ett långsiktigt och ansvarsfullt ställningstagande till mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, antikorruption, affärsetik, jämställdhet och mångfald. Utskottet framhöll avslutningsvis i sitt ställningstagande att det under det senaste decenniet pågått ett arbete för att stärka de statliga bolagens hållbarhetsarbete och att det är viktigt att regeringen fortsätter att utveckla arbetet med hållbart företagande i förvaltningen av de statligt ägda bolagen.”

Utskottets ställningstagande

Staten som ägare och hållbarhetsfrågor

S. 23: ”När det gäller utvecklingen av arbetet med hållbart företagande som rör de statliga bolagen kan utskottet konstatera att det i den nyligen beslutade ägarpolicyen uppställs en rad krav på bolagen på att de ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt att de får offentligt förtroende. Det framgår även att internationella riktlinjer, Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling är vägledande för detta arbete.”

Skrivelsen om företag med statligt ägande

S. 22: ”Systemet med årliga redogörelser från regeringen för företag med statligt ägande baseras på ett beslut av riksdagen 1981. Som utskottet vid ett flertal tidigare tillfällen framhållit är det av stor vikt att regeringen årligen lämnar dessa redogörelser för att riksdagen ska kunna följa regeringens förvaltning av de aktuella företagen. Utskottet välkomnar att regeringen har utvecklat innehållet i den årliga skrivelsen så att riksdagen på ett bättre sätt ska kunna få en bild av utvecklingen i de statliga bolagen. Utskottet vill i sammanhanget även understryka vikten av att detta arbete fortsätter.”

Skr. 2017/18:140, bet. 2018/19:NU4

Utskottets överväganden

Tidigare riksdagsbehandling

S. 10: ”Enligt de riktlinjer som riksdagen beslutade om våren 1996 (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26) ska följande huvudprinciper gälla för förvaltningen av statliga bolag:

- Statligt ägda företag ska arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.
- Den som utövar förvaltningen av ett statligt ägt företag ska med utgångspunkt i uppsatt verksamhetsmål aktivt följa företagets utveckling och vidta erforderliga åtgärder för att företaget ska uppfylla kraven på effektivitet, avkastning och strukturanpassning.”

S. 11: ”Under den föregående mandatperioden har utskottet under varje riksmöte behandlat regeringens nyssnämnda skrivelse. Vid samtliga tillfällen har ett enigt utskott framhållit vikten av att regeringen årligen lämnar skrivelsen till riksdagen. Utskottet har i sammanhanget påpekat att skrivelsen är ett viktigt underlag för att riksdagen ska kunna följa regeringens förvaltning av de statliga företagen. Vid den senaste behandlingen, hösten 2017 (bet. 2017/18:NU4), framförde utskottet även att det välkomnar att regeringen har utvecklat innehållet i skrivelsen så att riksdagen på ett bättre sätt ska kunna få en bild av utvecklingen i de statliga bolagen. Utskottet underströk även vikten av att detta arbete fortsätter.”

Mål och måluppföljning

S. 13: ”I ägarpolicyen anges att mål och uppföljning är redskap som staten använder för att styra de statliga bolagen. Genom att bolagens prestation regelbundet följs upp mot fastställda mål kan bolagens utveckling mätas. I det fall ett bolag inte når målen kan ägaren begära en plan från bolaget på åtgärder att vidta... För att på ett tydligt sätt integrera hållbart företagande i bolagets affärsstrategi och affärsutveckling har ägaren gett bolagsstyrelserna i uppdrag att fastställa strategiska mål för ett hållbart företagande. Enligt ägarpolicyen ska samtliga mål följas upp inom ramen för ägardialogen.”

S. 14: ”I ägarpolicyen anges att uppdragsmål och ekonomiska mål följs upp vid ägardialog mellan företrädare för ägaren och styrelsens ordförande där utfallet gentemot målen diskuteras, liksom eventuella åtgärder som planeras för att nå målen. Även de strategiska mål inom området hållbart företagande som styrelsen fastställt följs

upp inom ramen för ägardialogen. Väsentligt förändrade förutsättningar kan aktualisera en översyn av målen.”

Hållbart företagande

S. 14–15: ”Av ägarpolicyen framgår att de statliga företagen inom området för hållbart företagande ska agera föredömligt, vilket inkluderar ett strategiskt och transparent arbete med samarbete i fokus. Vägledande i detta arbete är internationella riktlinjer och sedan 2017 även Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling. Bolagen ska vidare arbeta för att leva upp till internationella riktlinjer såsom Global Compact, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter samt OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Det är styrelsens ansvar att integrera hållbart företagande i bolagets affärsstrategi och affärsutveckling samt fastställa strategiska mål för ett hållbart företagande. Målen ska vara få och övergripande, värdeskapande, relevanta för bolagets affärsverksamhet och hållbarhetsutmaningar samt i förekommande fall vara relevanta för bolagets särskilt beslutade samhällsuppdrag. Målen ska även vara långsiktiga, utmanande, uppföljningsbara samt tydliga och enkla att kommunicera.”

Utskottets ställningstagande

Styrelsen

S. 21: ”I detta sammanhang vill utskottet inledningsvis hänvisa till de riktlinjer om styrelsenomineringsprocessen som finns i ägarpolicyen. Där framgår bl.a. att utgångspunkten för varje nominering av en styrelseledamot ska vara kompetensbehovet i respektive bolagsstyrelse. Det är, enligt ägarpolicyen, vidare viktigt att styrelsens sammansättning är sådan att styrelsen alltid har en sådan branschkunskap eller annan kompetens som är direkt relevant för bolaget, även när bolaget utvecklas och omvärlden förändras. För att en person ska komma i fråga för ett styrelseuppdrag uppges att det fordras en hög kompetens inom bolagets affärsverksamhet, affärsutveckling, branschkunskap, finansiella frågor, hållbart företagande eller inom andra relevanta områden. Här kan också nämnas att förvaltningsorganisationen inom Näringsdepartementet har egna styrelserekryterare vars uppgift bl.a. är att utvärdera styrelserna för bolagen med statligt ägande och ta fram förslag på ordförande och övriga ledamöter. Ägarpolicyen innehåller även flera krav inom jämställdhetsområdet som ägaren inom ramen för förvaltningen ställer på de statligt ägda bolagen. Här berörs t.ex. arbetet med styrelserekrytering, som syftar till att säkerställa en jämställd sammansättning av de statliga bolagens styrelser.”

Utvecklingen av regeringens arbete med hållbart företagande

S. 21: ”Vad gäller utvecklingen av regeringens arbete med hållbart företagande i förhållande till de statliga bolagen kan utskottet konstatera att ägarpolicyen i dag uppställer en rad krav inom området. Bolagen ska t.ex. agera föredömligt när det gäller hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt att de får offentligt förtroende. Det framgår även att internationella riktlinjer, Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling är vägledande för detta arbete.”

Skrivelsen om företag med statligt ägande

S. 18: ”Systemet med årliga redogörelser från regeringen för företag med statligt ägande baseras på ett beslut av riksdagen 1981. Som utskottet vid ett flertal tidigare tillfällen framhållit är det av stor vikt att regeringen årligen lämnar dessa redogörelser för att riksdagen ska kunna följa regeringens förvaltning av de aktuella företagen. Utskottet välkomnar att regeringen har utvecklat innehållet i den årliga skrivelsen så att riksdagen på ett bättre sätt ska kunna få en bild av utvecklingen i de statliga bolagen. Utskottet vill i sammanhanget även understryka vikten av att detta arbete fortsätter.”

Skr. 2018/19:140, bet. 2019/20:NU4

Utskottets överväganden

Tidigare riksdagsbehandling

S. 12: ”Enligt de riktlinjer som riksdagen beslutade om våren 1996 (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26) ska följande huvudprinciper gälla för förvaltningen av statliga bolag:

- Statligt ägda företag ska arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.
- Den som utövar förvaltningen av ett statligt ägt företag ska med utgångspunkt i uppsatt verksamhetsmål aktivt följa företagets utveckling och vidta erforderliga åtgärder för att företaget ska uppfylla kraven på effektivitet, avkastning och strukturanpassning.”

Mål och måluppföljning

S. 15–16: ”I ägarpolicyen anges att mål och uppföljning är redskap som staten använder för att styra de statliga bolagen. Genom att bolagens prestation regelbundet följs upp mot fastställda mål kan bolagens utveckling mätas. I det fall ett bolag inte når målen kan ägaren begära en plan från bolaget på åtgärder att vidta... För att på ett tydligt sätt integrera hållbart företagande i bolagets affärsstrategi och affärsutveckling har ägaren gett bolagsstyrelserna i uppdrag att fastställa strategiska mål för ett hållbart företagande. Enligt ägarpolicyen ska samtliga mål följas upp inom ramen för ägardialogen.”

Hållbart företagande

S. 17: ”Av ägarpolicyen framgår att de statliga företagen ska agera föredömligt inom området för hållbart företagande, vilket inkluderar ett strategiskt och transparent arbete med samarbete i fokus. Vägledande i detta arbete är internationella riktlinjer och sedan 2017 även Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling. Bolagen ska vidare arbeta för att leva upp till internationella riktlinjer såsom Global Compact, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter samt OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Det är styrelsens ansvar att integrera hållbart företagande i bolagets affärsstrategi och affärsutveckling samt fastställa strategiska mål för ett hållbart företagande. Målen ska vara få och övergripande, värdeskapande, relevanta för bolagets affärsverksamhet och hållbarhetsutmaningar samt i förekommande fall relevanta för bolagets särskilt beslutade samhällsuppdrag. Målen ska även vara långsiktiga, utmanande, uppföljningsbara samt tydliga och enkla att kommunicera. Uppföljning av företagets hållbarhetsarbete.

Förvaltningsorganisationen vid Regeringskansliet gör bolagsspecifika hållbarhetsanalyser för att utvärdera bolagens arbete med hållbart företagande. Hållbarhetsanalysen utgår från en bred omvärldsanalys som beaktar globala trender, risker och möjligheter kopplade till den värdekedja bolaget verkar i. I regeringens skrivelse 2019 års redogörelse för företag med statligt ägande anges att resultatet från hållbarhetsanalysen har fler användningsområden utöver att bidra med kunskap till ägaren. Det ligger till grund för dels det aktiva ägandet i form av styrelsenomineringsprocessen, dels dialogen mellan ägaren och bolaget, vilket ger förutsättningar för en långsiktig och konsekvent styrning av bolagen. Hållbarhetsanalysen anges också vara en viktig del i processen att ta fram ekonomiska mål och uppdragsmål eftersom den minskar risken för målkonflikter.”

Utskottets ställningstaganden

Styrelsen

S. 21–22: ”Utskottet vill dock påminna om att riktlinjer för rekryteringsprocessen och styrelseledamöternas kompetens finns fastslagna i ägarpolicyn. Där framgår bl.a. att utgångspunkten för varje nominering av en styrelseledamot ska vara kompetensbehovet i respektive bolagsstyrelse. Det är, enligt ägarpolicyn, vidare viktigt att styrelsens sammansättning är sådan att styrelsen alltid har en sådan branschkunskap eller annan kompetens som är direkt relevant för bolaget, även när bolaget utvecklas och omvärlden förändras. För att en person ska komma i fråga för ett styrelseuppdrag uppges att det fordras en hög kompetens inom bolagets affärsverksamhet, affärsutveckling, branschkunskap, finansiella frågor, hållbart företagande eller inom andra relevanta områden. Här kan också nämnas att förvaltningsorganisationen inom Näringsdepartementet har egna styrelserekryterare vars uppgift bl.a. är att utvärdera styrelserna för bolagen med statligt ägande och ta fram förslag på ordförande och övriga ledamöter.”

Skrivelsen om företag med statligt ägande

S. 20: ”Systemet med årliga redogörelser från regeringen för företag med statligt ägande baseras på ett beslut av riksdagen 1981. Som utskottet vid ett flertal tillfällen framhållit är det av stor vikt att regeringen årligen lämnar dessa redogörelser för att riksdagen ska kunna följa regeringens förvaltning av de aktuella företagen. Utskottet välkomnar att regeringen har fortsatt arbetet med att utveckla innehållet i den årliga skrivelsen så att riksdagen på ett bättre sätt ska kunna få en bild av utvecklingen i de statliga bolagen. Utskottet vill samtidigt understryka vikten av att detta arbete fortsätter.”

Skr. 2019/20:140, bet. 2020/21:NU4

Utskottets överväganden

Tidigare riksdagsbehandling

S. 13: ”Enligt de riktlinjer som riksdagen beslutade om våren 1996 (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26) ska följande huvudprinciper gälla för förvaltningen av statliga bolag:

- Statligt ägda företag ska arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.
- Den som utövar förvaltningen av ett statligt ägt företag ska med utgångspunkt i uppsatt verksamhetsmål aktivt följa företagets utveckling och vidta erforderliga åtgärder för att företaget ska uppfylla kraven på effektivitet, avkastning och strukturanpassning.”

Regeringens skrivelse

S. 14: ”Under beredningen av regeringens årliga skrivelse de senaste riksmötena har ett enigt utskott framhållit vikten av att regeringen årligen lämnar denna skrivelse till riksdagen. Utskottet har i sammanhanget påpekat att skrivelsen är ett viktigt underlag för att riksdagen ska kunna följa regeringens förvaltning av de statliga företagen. Liksom vid flera tidigare tillfällen framförde utskottet vid den senaste behandlingen, hösten 2019 (bet. 2019/20:NU4), att det välkomnar att regeringen har utvecklat innehållet i skrivelsen så att riksdagen på ett bättre sätt ska kunna få en bild av utvecklingen i de statliga bolagen. Utskottet underströk även vikten av att detta arbete fortsätter.”

Statens ägarpolicy

S. 14-15: ”I Statens ägarpolicy för bolag med statligt ägande redogörs för uppdrag och mål, tillämpliga ramverk och viktiga principfrågor när det gäller bolagsstyrningen. I ägarpolicyen ingår också regeringens riktlinjer för extern rapportering och riktlinjer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare. Ägarpolicyen ska tillämpas i bolag med statligt majoritetsägande. När det gäller övriga bolag där staten är delägare anges i ägarpolicyen att staten verkar i dialog med övriga ägare för att ägarpolicyen ska tillämpas. Även regeringens riktlinjer för extern rapportering och riktlinjer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare ingår i ägarpolicyen.

Regeringen beslutade den 27 februari 2020 om en ny ägarpolicy för bolag med statligt ägande vilken ersätter den tidigare ägarpolicyen från hösten 2016. I den nya ägarpolicyen finns nya riktlinjer när det gäller hållbart värdeskapande och strategiska mål, krav på arbetsrättsliga villkor vid inköp samt systematiskt säkerhetsarbete. Policyen anger att styrelserna i de statligt ägda bolagen ska sätta tydliga strategiska mål i riktning mot ett långsiktigt hållbart värdeskapande och ställa ytterligare krav på klimatområdet som innebär att bolagen ska hantera och transparent redogöra för verksamhetens klimatrelaterade finansiella risker och möjligheter.

När det gäller krav på arbetsrättsliga villkor vid inköp kan nämnas att Regeringskansliet 2018 gav en utredare (generaldirektör Rikard Jermsten) i uppdrag att utreda förutsättningarna för att ställa krav på kollektivavtalsliknande avtalsvillkor i samband med inköp för bolag med statligt ägande. Utredningen bedömde att det fanns behov av en reglering av arbetsrättsliga krav på leverantörer som syftar till att motverka oskäligen arbetsvillkor och som bidrar till ökad enhetlighet mellan de bolag med statligt ägande som är upphandlande myndigheter eller enheter respektive de som inte omfattas av upphandlingslagstiftningen. Enligt den nya ägarpolicyen ska bolagen med statligt ägande därför vid inköp som överstiger ett tröskelvärde som för närvarande uppgår till

ca 1,4 miljoner kronor, när det är nödvändigt ställa vissa krav på leverantörers arbetsvillkor när det gäller lön, arbetstid och semester.

I regeringens skrivelse med 2020 års redogörelse för de statligt ägda företagen anges att de nya kraven innebär ett förtydligande av de ambitioner som regeringen sedan tidigare har haft när det gäller att bolagen med statligt ägande ska arbeta för bl.a. en sund och säker arbetsmiljö, respekt för mänskliga rättigheter samt goda och anständiga arbetsvillkor.

När det vidare gäller systematiskt säkerhetsarbete ställs i den nya ägarpolicy krav på att bolagen ska bedriva ett aktivt och systematiskt säkerhetsarbete för att bidra till att skapa långsiktigt hållbara bolag som säkrar viktiga funktioner för samhället. Bolagen ska enligt ägarpolicy noggrant följa säkerhetsskyddslagen (2018:585) som gäller för verksamheter – eller delar av verksamheter – som har betydelse för Sveriges säkerhet.”

Mål och måluppföljning

S. 16: ”I ägarpolicy anges att mål och uppföljning är redskap som staten använder för att styra de statliga bolagen. Genom att bolagens prestation regelbundet följs upp mot fastställda mål kan bolagens utveckling mätas. I det fall ett bolag inte når målen kan ägaren begära en plan från bolaget på åtgärder att vidta. ...Även de strategiska mål inom området hållbart företagande som styrelsen fastställt följs upp inom ramen för ägardialogen. Väsentligt förändrade förutsättningar ska enligt policy kunna aktualisera en översyn av målen.”

Utskottets ställningstaganden

Bolagens förvaltning och uppdrag

S. 22–23: ”Inriktningen för vissa delar av den övergripande förvaltningen av statligt ägda bolag berörs i flera motioner som utskottet här tar ställning till. Inledningsvis vill utskottet – i likhet med delar av det som sägs i motion 2020/21:2111 (S) – understryka att statligt ägda bolag bör agera som föredömen inom en rad områden. Utskottet vill därför framhålla att den övergripande förvaltningen under de senaste åren har utvecklats betydligt och att tydliga riktlinjer på flera områden numer finns i det dokument som anger ramarna för hur regeringens förvaltning ska gå till – statens ägarpolicy. Den senaste ägarpolicy beslutades av regeringen under 2020 och innehåller bl.a. nya riktlinjer när det gäller hållbart värdeskapande och strategiska mål, krav på arbetsrättsliga villkor vid inköp samt systematiskt säkerhetsarbete. Detta har redovisats i det föregående. De nya kraven innebär enligt utskottets uppfattning ett förtydligande av de ambitioner som regeringen sedan tidigare har haft när det gäller att bolagen med statligt ägande ska arbeta för bl.a. en sund och säker arbetsmiljö, respekt för mänskliga rättigheter samt goda och anständiga arbetsvillkor.”

Skrivelsen om företag med statligt ägande

S. 21: ”Som utskottet vid ett flertal tillfällen framhållit är det av stor vikt att regeringen årligen lämnar en skrivelse till riksdagen med en redogörelse för företagen med statligt ägande. Detta för att riksdagen ska kunna följa utvecklingen i bolagsportföljen och regeringens förvaltning av de aktuella företagen. Mot bakgrund av coronapandemins påverkan på den statliga bolagsportföljen vill utskottet framhålla att det är än mer angeläget att regeringen fortsätter sitt arbete med att utveckla skrivelsen till både form och innehåll.”

2 Statens ägarpolicy 2014–2019 – Hållbart företagande

Statens ägarpolicy 2014

Övergripande, s. 3:

”Regeringen har riksdagens uppdrag att aktivt förvalta statens ägande i bolag så att den långsiktiga värdeutvecklingen blir den bästa möjliga och att – i förekommande fall – de särskilt beslutade samhällsuppdragen utförs väl.... det är av största vikt att bolagen som ägs av staten förvaltas på ett aktivt och professionellt sätt med värdeskapande som ett övergripande mål. Detta innebär att bolagen ska agera långsiktigt, effektivt och lönsamt samt ges förmåga att utvecklas. Bolag med statligt ägande ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sätt så att de åtnjuter offentligt förtroende.”

Hållbart företagande, s. 6:

”3.1 Definition

”Statens bolagsstyrning syftar till att bolag med statligt ägande ska agera föredömligt inom området hållbart företagande. Arbetet utgår från Brundtlandkommissionens ursprungliga definition av begreppet hållbar utveckling från 1987 som lyder: En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Med hållbart företagande avses att bolag med statligt ägande ska bedriva sin verksamhet på ett sätt som gynnar en hållbar utveckling enligt ovanstående definition. Hållbart företagande innefattar områdena mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, anti-korruption och affärsetik samt jämställdhet och mångfald.”

”3.2 Efterleva internationella riktlinjer

”Bolag med statligt ägande ska arbeta för efterlevnad av de internationella riktlinjer som finns kring miljöhänsyn, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, anti-korruption och affärsetik. Det är viktigt att bolag utifrån sin bransch och de marknader de verkar på identifierar och hanterar risker och affärsmöjligheter inom området hållbart företagande. De internationella riktlinjerna är de tio principerna i FN:s Global Compact, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter samt OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Dessa principer och riktlinjer bygger på internationella konventioner och avtal och har formulerats i samarbete mellan stater, företag, arbetstagarorganisationer och andra intressenter i syfte att ge näringslivet vägledning i hur de ska hantera risker och affärsmöjligheter kopplade till hållbart företagande. Bolag med statligt ägande ska agera på ett sätt som innebär att de åtnjuter offentligt förtroende. Genom att följa internationella riktlinjer såsom OECD:s riktlinjer för multinationella företag agerar man föredömligt i till exempel skattefrågor och affärsetiska frågor.”

”3.3 Agera föredömligt inom området hållbart företagande

”Att agera föredömligt inom hållbart företagande innebär att bolag med statligt ägande bland annat ska agera transparent i frågor som rör väsentliga risker och möjligheter, föra en aktiv dialog med bolagets intressenter i samhället, samarbeta med andra bolag och relevanta organisationer, efterleva internationella riktlinjer på området samt integrera frågorna i sin affärsstrategi och fastställa strategiska hållbarhetsmål. Bolagens ansvarstagande inom området hållbart företagande är viktigt. Det bidrar till deras konkurrenskraft och deras förmåga att i förekommande fall utföra särskilt beslutade samhällsuppdrag, vilket skapar värde för ägarna. En integrering av hållbarhetsfrågor i verksamheten är därför en självklar del i en långsiktig affärsstrategi och affärsutveckling. Bolag med statligt ägande ska ha en genomtänkt och förankrad policy och strategi samt fastställda strategiska mål inom området hållbart företagande. Målen ska vara få och övergripande, relevanta för bolagets affärsverksamhet och hållbarhetsutmaningar och i förekommande fall vara relevanta för bolagets särskilt beslutade samhällsuppdrag. Målen ska även vara långsiktiga, utmanande, uppföljningsbara samt tydliga och enkla att kommunicera. Det är styrelsens ansvar att fastställa mål och strategi för bolagets strategiska arbete inom hållbart företagande. Bolagen förväntas bedriva ett aktivt arbete i dessa frågor såväl i den egna verksamheten som i samarbete med affärspartners, kunder, leverantörer och övriga intressenter. Regeringen anser att arbetet med mångfald är viktigt och att bolag med statligt ägande ska beakta det i sin verksamhet och personalpolitik. Mångfaldsarbetets övergripande mål är att skapa värde för det svenska samhället genom att tillvarata kompetens och erfarenhet från hela samhället. Diskriminering som har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder får inte förekomma i förhållande till vare sig anställda, affärspartners, kunder och leverantörer eller andra som bolagen kommer i kontakt med. De statligt ägda bolagens styrelser och ledningar ska vara föredömen i jämställdhetsarbetet. Regeringen ser det som en fortlöpande och angelägen uppgift att den kompetens och erfarenhet som såväl kvinnor som män besitter tas till vara. Det gäller inte minst vid tillsättningar på chefsnivå. Regeringen anser det vara av stor vikt att öka andelen kvinnor i företagsledande ställning. Precis som staten som ägare agerar för jämställda styrelser, är det angeläget att bolagen med statligt ägande driver utvecklingen mot en balanserad könsfördelning på företagsledande befattningar. Bolag med statligt ägande ska i övrigt arbeta aktivt med jämställdhetsfrågor i hela sin verksamhet. Bolagens arbete med hållbart företagande ska kommuniceras såväl externt som internt. Uppföljning av bolagets arbete med hållbart företagande sker integrerat med övriga ägarfrågor genom dialog mellan företrädare för ägaren och bolaget.”

Statens ägarpolicy 2015–2016

Övergripande s. 3:

”Regeringen har riksdagens uppdrag att aktivt förvalta statens ägande i bolag så att den långsiktiga värdeutvecklingen blir den bästa möjliga och att – i förekommande fall – de särskilt beslutade samhällsuppdragen utförs väl. Regeringen anser att det är av största

vikt att bolagen som ägs av staten förvaltas på ett aktivt och professionellt sätt med värdeskapande som ett övergripande mål. Det innebär att bolag med statligt ägande ska agera långsiktigt, effektivt och lönsamt samt ges förmåga att utvecklas. Det innebär också att bolagen ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sätt så att de åtnjuter offentligt förtroende.”

Hållbart företagande, s. 6:

3.1 Syfte och definition

”I syfte att främja en långsiktigt hållbar värdetillväxt i bolagen med statligt ägande integreras hållbart företagande i ägarstyrningen. Bolag med statligt ägande ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sätt så att de åtnjuter offentligt förtroende. Regeringens arbete med hållbart företagande utgår från Brundtlandkommissionens ursprungliga definition av begreppet hållbar utveckling från 1987: En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Hållbart företagande innefattar områdena mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, anti-korruption och affäretik samt jämställdhet och mångfald. Bolagens ansvarstagande inom området hållbart företagande bidrar till deras konkurrenskraft. En integrering av hållbarhetsfrågor i verksamheten är därmed en självklar del i en långsiktig affärsstrategi och affärsutveckling. Uppföljning av bolagets arbete med hållbart företagande sker integrerat med övriga ägarfrågor genom dialog mellan företrädare för ägaren och bolaget.”

3.2 Föredömligt agerande

3.2.1 Inledning

”Bolagen med statligt ägande ska agera föredömligt inom hållbart företagande vilket framförallt innebär att bolagen ska

- arbeta strategiskt, integrera frågorna i sin affärsstrategi och fastställa strategiska hållbarhetsmål;
- agera transparent i frågor som rör väsentliga risker och möjligheter och föra en aktiv dialog med bolagets intressenter i samhället;
- samarbeta med andra bolag och relevanta organisationer samt
- efterleva internationella riktlinjer på området.

Punkterna enligt ovan preciseras närmare i 3.2.2–3.2.5.

Regeringen anser att arbetet med miljö och klimat är viktigt och verkar för att de av riksdagen beslutade generationsmålet och miljö kvalitetsmålen ska uppnås. Bolag med statligt ägande ska agera föredömligt inom miljöområdet vilket bl.a. innebär att bolagen bör sträva efter minskad klimat- och miljöpåverkan genom en hållbar och giftfri resursanvändning. Det övergripande målet för regeringens mångfaldsarbete är att skapa värde för det svenska samhället genom att tillvarata kompetens och erfarenhet från hela samhället. Diskriminering som har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder får inte förekomma i förhållande till vare

sig anställda, affärspartners, kunder och leverantörer eller andra som bolagen kommer i kontakt med. Bolag med statligt ägande ska beakta mångfaldsaspekter i sin verksamhet och personalpolitik. Bolag med statligt ägande ska vara föredömen i jämställdhetsarbetet. Regeringen ser det som en fortlöpande och angelägen uppgift att den kompetens och erfarenhet som såväl kvinnor som män besitter tas till vara. Det gäller inte minst vid tillsättningar på chefsnivå i bolagen. Regeringen anser det vara av stor vikt att öka andelen kvinnor i företagsledande ställning. Precis som staten som ägare agerar för jämställda styrelser, är det angeläget att bolag med statligt ägande driver utvecklingen mot en balanserad könsfördelning på företags ledande befattningar. Bolag med statligt ägande ska i övrigt arbeta aktivt med jämställdhetsfrågor i hela sin verksamhet. Ett sätt att agera föredömligt inom områdena anti-korruption och affärsetik är att följa av Institutet Mot Mutor fastställd Kod om gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet.”

3.2.2 Arbeta strategiskt

”Det är viktigt att bolag utifrån sin bransch och de marknader de verkar på identifierar och hanterar risker och affärsmöjligheter inom området hållbart företagande. Bolag med statligt ägande ska ha en genomtänkt och förankrad policy och strategi samt fastställda strategiska mål inom området hållbart företagande. Målen ska vara få och övergripande, relevanta för bolagets affärsverksamhet och hållbarhetsutmaningar och i förekommande fall vara relevanta för bolagets särskilt beslutade samhällsuppdrag. Målen ska även vara långsiktiga, utmanande, uppföljningsbara samt tydliga och enkla att kommunicera. Det är styrelsens ansvar att fastställa mål och strategi för bolagets arbete inom hållbart företagande.”

3.2.3 Agera transparent

”Genom att föra en öppen och konstruktiv dialog med sina viktigaste intressenter agerar bolagen med statligt ägande transparent avseende risker och möjligheter inom området hållbart företagande samt hur bolaget arbetar för att hantera dessa. Vidare ska bolag med statligt ägande kommunicera sitt arbete med hållbart företagande såväl externt som internt. I regeringens riktlinjer för extern rapportering beslutade 2007 ställs tydliga krav på rapportering och redovisning av bolagens arbete med hållbart företagande.”

3.2.4 Samarbeta

”I syfte att främja kunskapsöverföring och effektivitet i arbetet inom området hållbart företagande förväntas bolag med statligt ägande bedriva ett aktivt arbete inom området såväl i den egna verksamheten som i samarbete med affärspartners, kunder, leverantörer och övriga intressenter.”

3.2.5 Efterleva internationella riktlinjer

”Bolag med statligt ägande ska arbeta för efterlevnad av internationella riktlinjer kring miljöhänsyn, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, anti-korruption och affärsetik. Regeringen har identifierat följande internationella principer och riktlinjer som väsentliga att följa för bolag med statligt ägande; de tio principerna i FN:s Global Compact, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter samt OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Dessa principer och riktlinjer bygger på internationella konventioner och avtal och har formulerats i samarbete mellan stater,

företag, arbetstagarorganisationer och andra intressenter i syfte att ge näringslivet vägledning i hantering av risker och affärsmöjligheter inom området för hållbart företagande.”

Statens ägarpolicy 2017–2019

Övergripande, s. 2:

”Regeringen har riksdagens uppdrag att aktivt förvalta bolagen med statligt ägande så att den långsiktiga värdeutvecklingen blir den bästa möjliga och, i förekommande fall, att de särskilt beslutade samhällsuppdragen utförs väl. Regeringen anser att det är av största vikt att bolagen förvaltas på ett aktivt och professionellt sätt med långsiktigt värdeskapande som övergripande mål. Bolag med statligt ägande ska agera långsiktigt, effektivt och lönsamt samt ges förmåga att utvecklas. I syfte att främja en långsiktigt hållbar värdetillväxt i bolagen med statligt ägande integreras hållbart företagande i bolagsstyrningen. Det innebär att bolagen ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sätt så att de åtnjuter offentligt förtroende.”

Hållbart företagande, s. 4:

3.4.1 Inledning

”Utgångspunkten för hållbart företagande är att företag ska driva sin verksamhet på ett sätt som gynnar en hållbar utveckling, dvs. en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Det ska uppnås genom att balansera och förena en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Hållbart företagande innebär att agera ansvarsfullt och minimera risken för negativ påverkan men också att tillvarata möjligheter till hållbart värdeskapande och nya innovativa affärsmodeller. Bolag med statligt ägande ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. Ett föredömligt agerande inkluderar ett strategiskt och transparent arbete med samarbete i fokus. Vägledande för detta arbete är internationella riktlinjer, Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling. För staten som ägare är det av särskild vikt att bolag med statligt ägande arbetar för följande.

- En sund och säker arbetsmiljö, respekt för mänskliga rättigheter samt goda och anständiga arbetsvillkor. Bolagen ska vara föredömen i jämställdhetsarbetet och arbeta aktivt med jämställdhetsfrågor i sin verksamhet, inte minst vid tillsättningar på chefsnivå. Bolagen ska även beakta mångfaldsaspekten och arbeta för en inkluderande kultur.
- En minskad klimat- och miljöpåverkan genom en hållbar och giftfri resursanvändning för att det av riksdagen beslutade generationsmålet och de beslutade miljö kvalitetsmålen samt det s.k. Parisavtalet ska uppnås.
- En god affärsetik och ett aktivt anti-korruptionsarbete. Ett sätt att arbeta för god affärsetik och med anti-korruption kan vara att följa den av Institutet Mot Mutor fastställda koden om gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet.

- Att i övrigt säkerställa att missbruk inte sker av den särställning det kan innebära att vara ett bolag med statligt ägande, bland annat genom att tillämpa skäligena villkor i förhållande till kunder och leverantörer, exempelvis avseende betalningstider.
- Ett ansvarsfullt agerande inom skatteområdet. Arbetet ska innefatta policybeslut på styrelsenivå, processer för att identifiera, hantera och följa upp relevanta områden samt transparent rapportering med fokus på väsentlighet.”

3.4.2 Internationella riktlinjer

”Bolag med statligt ägande ska agera ansvarsfullt och arbeta aktivt för att följa internationella riktlinjer om miljöhänsyn, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, anti-korruption och affärsetik. Regeringen har identifierat följande internationella principer och riktlinjer som väsentliga för bolag med statligt ägande:

- de tio principerna i FN:s Global Compact
- FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter
- OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Dessa principer och riktlinjer bygger på internationella konventioner och avtal och har formulerats i samarbete mellan stater, företag, arbetstagarorganisationer och andra intressenter i syfte att ge näringslivet vägledning i hantering av risker och affärsmöjligheter inom området hållbart företagande. Det är viktigt att bolag med statligt ägande, utifrån sin bransch och de marknader de verkar på, identifierar och hanterar risker och affärsmöjligheter inom området hållbart företagande.”

3.4.3 Agenda 2030 och globala hållbarhetsmål

”Världens länder har kommit överens om en gemensam agenda för hållbar utveckling med bl.a. 17 nya globala mål som gäller fram till 2030 – Agenda 2030. I arbetet med att genomföra agendan är alla samhällets aktörer viktiga och näringslivet har en central roll. Bolag med statligt ägande ska inom ramen för sin verksamhet analysera de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 för att identifiera de mål som bolaget genom sin verksamhet påverkar och bidrar till. Bolagen förväntas även identifiera affärsmöjligheter som bidrar till att uppnå de globala hållbarhetsmålen.”

3.4.4 Strategiskt arbete

”Det är viktigt att bolag med statligt ägande utifrån sin verksamhet och de marknader de verkar på identifierar och hanterar risker och affärsmöjligheter så att verksamheten bedrivs långsiktigt hållbart från ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt perspektiv. Det är styrelsens ansvar att integrera hållbart företagande i bolagets affärsstrategi och affärsutveckling samt fastställa strategiska mål för ett hållbart företagande. Målen ska vara få och övergripande, värdeskapande, relevanta för bolagets affärsverksamhet och hållbarhetsutmaningar samt i förekommande fall vara relevanta för bolagets särskilt beslutade samhällsuppdrag. Målen ska även vara långsiktiga, utmanande, uppföljningsbara samt tydliga och enkla att kommunicera.”

3.4.5 Transparens

”Genom att föra en öppen och konstruktiv dialog med sina viktigaste intressenter agerar bolagen med statligt ägande transparent avseende risker och möjligheter inom området hållbart företagande samt när det gäller hur bolaget arbetar för att hantera dessa. Vidare ska bolag med statligt ägande kommunicera sitt arbete med hållbart företagande såväl externt som internt.”

3.4.6 Samarbete

”Bolag med statligt ägande förväntas bedriva ett aktivt arbete såväl i den egna verksamheten som i samarbete med affärspartner, kunder, leverantörer och övriga intressenter i syfte att främja kunskapsöverföring och innovativ inom området hållbart företagande.”